

KONINKRIJK BELGIË
Federale Overheidsdienst
Buitenlandse Zaken,
Buitenlandse Handel en
Ontwikkelingssamenwerking

Instituut voor de gelijkheid
van vrouwen en mannen

Federale Overheidsdienst
Binnenlandse Zaken

PROGRAMMA

VROUWEN, VREDE EN VEILIGHEID

VIERDE BELGISCH NATIONAAL ACTIEPLAN (2022-2026) OVERLEG MET PARLEMENT EN MAATSCHAPPELIJK MIDDENVELD

Egmont Paleis, Kleine Zavel 8 bis, 1000 Brussel

8 oktober 2024

Voormiddag

9.00 – 9.30 **Registratie**

9.30 – 10.30 **Welkomstwoord**

**Panel: Vrouwen, Vrede en Veiligheid: een internationaal perspectief –
uitdagingen en prioriteiten**

Sprekers

Mevr. *Florence Raes*, Directeur, UN Women – Brussels Office

Mevr. *Stella Ronner-Grubačić*, EU Ambassador for Gender & Diversity *TBC*

Mevr. *Annie Matundu-Mbambi*, Gender en ontwikkelingsadviseur en regionale
vertegenwoordiger WILPF-Afrique, TBC

10.30 – 12.30 **Tweegesprekken met vertegenwoordigers van de Belgische overheid:
uitvoering van het Belgisch Nationaal Actieplan 2022-2024**

Sprekers

Mevr. *Veronique Joosten*, Directeur Mensenrechten, FOD Buitenlandse Zaken

Mevr. *Sylvie Janssens*, Teamcoördinator Beleidsanalyse en -ondersteuning, werk
en gender mainstreaming, Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen

Mevr. *Catherine Gigante*, Diensthoofd sociale ontwikkeling en
maatschappijopbouw, DG Ontwikkelingssamenwerking

Mevr. *Sylvie Kormoss*, Attachée internationaal beleid, FOD Binnenlandse Zaken

TBC Defensie, XX

TBC Justitie, XX

Moderator

Mevr. Meron Knikman, Vrouwenraad

12.30 – 14.00 **Sandwich-lunch**

FEDERALE OVERHEIDSDIENST
JUSTITIE

VROUWENRAAD
IEDEEREEN FEMINIST

PROGRAMMA

VROUWEN, VREDE EN VEILIGHEID

VIERDE BELGISCH NATIONAAL ACTIEPLAN (2022-2026) OVERLEG MET PARLEMENT EN MAATSCHAPPELIJK MIDDENVELD

Egmont Paleis, Kleine Zavel 8 bis, 1000 Brussel
8 oktober 2024

Namiddag

14.00 – 15.30 **Werkgroepen: versterking van het Belgisch Nationaal Actieplan**

WG 1: Normatief kader

Voorzitster Mevr. *Wiske Jult*, Beleidsmedewerker duurzame ontwikkeling en gender, 11.11.11

WG 2: Gender mainstreaming

Voorzitster: Mevr Lauren Bruffaerts, Project- en beleidsmedewerker gender mainstreaming, Instituut voor de gelijkheid tussen vrouwen en mannen

WG 3: Geweld

Voorzitter: Dhr Romeo Matsas, Directeur beleid en sociale verandering, Plan International

WG 4: Participatie

Voorzitter: Mevr. Sylvie Kormoss, Dienst Internationaal, FOD Binnenlandse Zaken

Gelieve tijdens de workshops uw input zo veel mogelijk te koppelen aan de doelstellingen en actielijnen die voorkomen in het NAP – dit zal ons helpen om meer concrete aanbevelingen te formuleren die we kunnen toepassen op de uitvoering van het huidig NAP.

15.30 – 16.00 **Koffiepauze**

16.00 – 17.00 **Slotsessie**

Mevr. Meron Knikman, Vrouwenraad

Mevr. Veronique Joosten, FOD Buitenlandse Zaken

Workshop 1: Het normatief kader en internationale uitdagingen

Context

De rechten van vrouwen en meisjes dienen zowel in tijden van conflict als in vreedstijd gerespecteerd te worden. Wanneer discriminatie en geweld ten aanzien van vrouwen een dagelijkse realiteit is in vreedstijd, is de preventie ervan in tijden van gewapend conflict des te moeilijker. Het fundament voor de uitvoering van de Vrouwen, Vrede en Veiligheidsagenda moet dus reeds vóór het conflict worden gelegd en tijdens het conflict gewaarborgd blijven. Dit fundament moet bestaan uit een sterke sociale, politieke, juridische en economische positie van vrouwen, gebaseerd op gelijkwaardigheid, respect en empowerment. Een dergelijk kader is onontbeerlijk voor de preventie van discriminatie en geweld tegen vrouwen tijdens conflictsituaties.

Het bestaande internationale normatieve kader inzake vrouwenrechten en gendergelijkheid wordt o.a. vormgegeven door de Verklaring en Actieprogramma van de vierde Wereldconferentie te Beijing (1995), het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie tegen vrouwen (CEDAW, 1979), de Verklaring inzake de uitbanning van geweld tegen vrouwen (1993), de jaarlijkse Conclusies van de VN Commissie over de Status van de Vrouw, relevante resoluties in de VN Algemene Vergadering en de Mensenrechtenraad, de 2030 Agenda voor Duurzame Ontwikkeling en de daarbij horende Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen. Meer specifiek inzake de Vrouwen, Vrede en Veiligheidsagenda wordt dit kader verder versterkt aan de hand van VN Veiligheidsraadresolutie 1325 (2000) en de tien opvolgresoluties, waarvan de meest recente in april 2019 werd aangenomen (VNVR resolutie 2467). Daarbij is niet alleen de verankering van vrouwenrechten in verdragen en resoluties van belang, maar ook - en vooral - de concrete toepassing.

De laatste jaren groeit vanuit conservatieve hoek (ook intra-Europese Unie) steeds meer georganiseerde tegenstand tegen gendergelijkheid en vrouwenrechten (anti-gender bewegingen). Daarbij wordt het belang van dé familie (eng gedefinieerd als een gehuwd heteroseksueel koppel) en de (traditionele) rol van de vrouw onderlijnd, en worden bepaalde concepten met nadruk geïsoleerd, zoals seksuele en reproductieve gezondheid en rechten, *comprehensive sexuality education* tot het begrip gendergelijkheid zelf. Deze bewegingen hebben een duidelijk negatieve impact op de realisatie van vrouwenrechten, inclusief de Vrouwen, Vrede en Veiligheidsagenda.

Nationaal Actieplan

Doelstelling 1 van het [vierde NAP 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid'](#) is gericht op het versterken van de positie van de vrouw op alle domeinen: van burgerlijke en politieke rechten en sociale, economische en culturele rechten, met inbegrip van seksuele en reproductieve rechten en het recht vrij te zijn van geweld.

Richtinggevende vragen (actielijnen 1 tot 5)

1. Welke acties rond de versterking van het internationaal normatief kader worden reeds uitgevoerd in jullie organisatie? Welke goede praktijken kunnen gedeeld worden vanuit jullie organisaties voor een betere uitvoering van de Vrouwen, Vrede en Veiligheidsagenda?
2. Welke strategieën kunnen nog gebruikt worden om het bestaande internationaal normatief kader te beschermen, tegen deze internationale anti-gender bewegingen?
3. Welke acties kunnen genomen worden voor een betere toepassing van het internationaal normatief kader op het terrein?
4. Zijn er belangrijke nieuwe domeinen of trends die relevant zijn voor de uitvoering van de Vrouwen, Vrede en Veiligheidsagenda en hoe zouden deze best aangepakt worden?
5. Geeft de jaarlijkse rapportering over de uitvoering van het Belgisch Nationaal Actieplan Vrouwen, Vrede en Veiligheid een goed beeld over de Belgische verwezenlijkingen ter zake?

Voorzitster: Mevr Wiske Jult, 11.11.11

Workshop 2: Integreren van de genderdimensie in de Belgische acties rond conflict, vrede en veiligheid

Context

Zowel voor, tijdens als na gewapende conflicten moet rekening worden gehouden met de specifieke situatie en noden van zowel mannen als vrouwen. Er moet worden getracht de aandacht voor de noden van mannen en vrouwen in al hun diversiteit structureel te integreren in alle beleidslijnen en acties, binnen alle beleidsdomeinen en dit op alle niveaus en door al de betrokken actoren. Deze strategie wordt de integratie van de genderdimensie of gender mainstreaming genoemd.

De integratie van de genderdimensie moet dus deel uitmaken van alle acties rond conflict, vrede en veiligheid. Dit gaat van de uitwerking van wetten en verdragen, over de opstelling van hulpverleningsprogramma's en het toekennen van subsidies, tot de uitwerking van asielprocedures en het bepalen en evalueren van vredesmissies. Ook bij onderwerpen die eerder technisch lijken, zoals ontwapening en wapencontrole, en bij onderwerpen waar omwille van de actualiteit meer aandacht voor is, zoals de bestrijding van gewelddadig extremisme en klimaatverandering, is het belangrijk dat niet enkel wordt gekeken naar de noden en situatie van mannen en jongens, maar ook naar die van vrouwen en meisjes.

Het transversaal karakter van deze strategie vereist bovendien dat actoren die normaliter niet werken rond gelijke kansen toch ook in hun eigen werk rekening houden met dit aspect. Om te verzekeren dat iedereen de noden en belangen van vrouwen en meisjes in rekening brengt, is het onontbeerlijk dat de belangrijkste opleidingen een onderdeel 'gender' bevatten. Het voorzien van experts in gender (gender advisor, gender focal point, enz.), het vragen van advies aan genderexperten en het uitwisselen van ervaringen zijn andere belangrijk elementen die ertoe kunnen bijdragen dat actoren zonder ervaring in gelijke kansen dit aspect niet uit het oog verliezen.

Naast de engagementen rond gender mainstreaming in het NAP Vrouwen, Vrede en Veiligheid, voorziet de Wet Gender mainstreaming van 12 januari 2007 in de verplichte integratie van de genderdimensie in alle federale beleidslijnen, maatregelen, begrotingsvoorbereidingen en acties. De Wet van 19 maart 2013 betreffende de Belgische Ontwikkelingssamenwerking legt gender als een transversaal prioritair thema vast voor de Belgische ontwikkelingssamenwerking.

Nationaal Actieplan

Doelstelling 2 van het [vierde NAP 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid'](#) is gericht op een sterkere integratie van de genderdimensie in Belgische acties rond conflict, vrede en veiligheid, o.a. door te informeren en sensibiliseren rond gender mainstreaming, door de integratie van de genderdimensie bij internationale organisaties, vredesmissies, civiele crisisbeheersingsmissies en vredesopbouw en door rekening te houden met de genderdimensie bij asiel en migratie, de strijd tegen gewelddadig extremisme en klimaatverandering.

Richtinggevende vragen (actielijnen 6 tot 16)

1. Hoe kan Belgisch beleid rond conflict, vrede en veiligheid de genderdimensie beter integreren? Welke acties zijn hiervoor nodig?
2. Hoe integreren jullie de genderdimensie in jullie projecten/activiteiten rond conflict, vrede en veiligheid?
3. Wat zijn de voornaamste verschillen tussen vrouwen en mannen waarmee in het domein van jullie werkzaamheden rekening gehouden zou moeten worden?
4. Zijn er belangrijke trends met een genderdimensie (bv digitalisering, klimaatcrisis, antigenderbeweging), die een grote impact (zullen) hebben in het domein van jullie werkzaamheden rond vrouwen, vrede en veiligheid en die beter geïntegreerd kunnen worden in het NAP? Welke acties zijn hiervoor nodig?
5. Geeft de jaarlijkse rapportering over de uitvoering van het Belgisch Nationaal Actieplan Vrouwen, Vrede en Veiligheid een goed beeld over de Belgische verwezenlijkingen ter zake?

Voorzitster: Mevr Lauren Bruffaerts, Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen

Workshop 3: Strijd tegen alle vormen van geweld tegen vrouwen en meisjes, in het bijzonder seksueel geweld

Context

Hedendaagse gewapende conflicten hebben een onevenredige impact op de burgerbevolking, met name vrouwen en kinderen. Vrouwen zijn vaak het doelwit van seksueel en gendergerelateerd geweld, waarbij verkrachting vaak als oorlogswapen wordt gebruikt. Straffeloosheid voor conflictgerelateerd seksueel en gendergerelateerd geweld leidt tot de banalisering en instandhouding van deze wreedheden, terwijl slachtoffers/overlevenden de kans op gerechtigheid wordt ontnomen. De strijd tegen straffeloosheid moet een afschrikkend effect hebben, en dus een preventieve werking hebben in toekomstige conflicten en voorkomen dat seksueel geweld in post-conflictsituaties wordt gebagatelliseerd.

Het is van essentieel belang om dit probleem voor, tijdens en na het conflict aan te pakken. Daartoe worden sensibiliseringscampagnes gevoerd en is de bescherming van vrouwen en meisjes opgenomen in de mandaten van internationale civiele crisisbeheersingsmissies en vredesmissies (EU, NAVO en VN). Na het einde van het conflict moet de aandacht op dit probleem worden gehouden door straffeloosheid te bestrijden en zo een duidelijk signaal af te geven aan de overlevenden dat de schuld bij de daders ligt en niet bij de slachtoffers/overlevenden. Op deze manier kunnen we bijdragen aan de de-stigmatisering van slachtoffers van seksueel en gendergerelateerd geweld. Ten slotte moet alles in het werk worden gesteld om ervoor te zorgen dat slachtoffers/overlevenden toegang hebben tot passende multidisciplinaire diensten (psychologische, sociale, economische en medische, met inbegrip van seksuele gezondheid).

Met de opkomst van digitale technologieën en kunstmatige intelligentie wordt gendergerelateerd geweld versterkt. Dit geweld kan vele vormen aannemen, zoals online intimidatie, cyberintimidatie of deepfakes. Dit fenomeen kan met name worden verklaard door de heersende genderstereotypen en de banalisering van geweld. De gevolgen van door technologie gefaciliteerd gendergerelateerd geweld kunnen verwoestend zijn, variërend van schade aan de geestelijke gezondheid, reputatie, zelfcensuur en het vermijden van deelname aan het publieke leven en de bevordering van fysiek geweld. Het aanpakken van dit soort geweld vereist een veelzijdige aanpak die bewustwording, wetgeving en platformverantwoording combineert.

Ten slotte is er een directe link tussen klimaatverandering en geweld. Natuurrampen die verband houden met klimaatverandering, zoals droogtes, overstromingen en stormen, ontheemden hele bevolkingsgroepen, waardoor ze vaak dakloos en berooid achterblijven. Deze kwetsbare situatie stelt hen bloot aan allerlei vormen van geweld, vooral seksueel geweld. Vrouwen en meisjes zijn vaak de eerste slachtoffers van de gevolgen van klimaatverandering. Ze hebben minder toegang tot hulpbronnen, land, onderwijs en besluitvorming, waardoor ze kwetsbaarder zijn voor uitbuiting en misbruik.

Nationaal Actieplan

Doelstelling 3 van het [vierde NAP 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid'](#) is gericht op de strijd tegen alle vormen van geweld ten aanzien van vrouwen en meisjes, in het bijzonder seksueel geweld - voor, tijdens, en na conflicten.

Richtinggevende vragen (actielijnen 16 tot 23)

1. Welke acties rond de strijd tegen (seksueel) geweld worden reeds uitgevoerd in jullie organisatie?
2. Welke acties zijn nodig om de strijd tegen geweld verder te bevorderen, specifiek m.b.t. de vier focuslanden van het Actieplan (Burkina Faso, Democratische Republiek Congo, Niger en Mali)?
3. Welke maatregelen dienen genomen te worden in de ondersteuning van slachtoffers/overlevenden van conflictgerelateerd (seksueel) geweld?
4. Welke maatregelen kunnen worden genomen om het hoofd te bieden aan de toename van geweld in verband met de opkomst van nieuwe technologieën?
5. Welke maatregelen kunnen worden genomen om het hoofd te bieden aan de toename van geweld in verband met klimaatverandering?
6. Geeft de jaarlijkse rapportering over de uitvoering van het Belgisch Nationaal Actieplan Vrouwen, Vrede en Veiligheid een goed beeld over de Belgische verwezenlijkingen ter zake?

Voorzitter: Dhr Romeo Matsas, Plan International

Workshop 4: Bevorderen van de deelname van vrouwen aan processen rond conflict, vrede en veiligheid

Context

Vrouwen hebben het recht om deel te nemen aan beslissingen die een impact hebben op hun leven. Belangrijke beslissingen inzake vrede en conflict worden echter vaak nog genomen door mannen. Dit kan ertoe leiden dat de verzuchtingen van vrouwen over het hoofd gezien worden of simpelweg worden genegeerd. Zeker in situaties waarin vrouwen extra kwetsbaar zijn, dient hun deelname aan beslissingsprocessen te worden verzekerd. Daarnaast zijn het, in tijden van conflict, vaak de vrouwen die het land blijven bewerken, de economie draaiende houden en de infrastructuur onderhouden. Daarom is hun input belangrijk om mee de prioriteiten inzake heropbouw te bepalen.

Het is ook belangrijk dat vrouwen aanwezig zijn op posten waar er rechtstreeks contact is met de lokale bevolking. Voor veel vrouwen die het slachtoffer geweest zijn van (seksueel) geweld, is het noodzakelijk om hun verhaal te kunnen doen aan andere vrouwen. Ook de culturele context kan een factor zijn die de aanwezigheid van vrouwen vereist om in contact te kunnen treden met de lokale vrouwen. Dit kan zeker van belang zijn in landen waar er nog een strikte scheiding bestaat tussen de traditionele rollen van vrouwen en mannen. Om een algemeen beeld te kunnen schetsen van de situatie waarin men wil tussenkomen, moet men met beide groepen kunnen communiceren. Uiteindelijk dient de aanwezigheid van vrouwen op alle niveaus, in alle instellingen en op alle posten ook als voorbeeld voor andere vrouwen en als signaal naar mannen. Het toont aan hoe belangrijk het is dat vrouwen hun stem laten horen en er ook naar hen geluisterd wordt. Dit kan vrouwen motiveren om zelf actiever te worden binnen het domein waar ze zelf een verschil willen maken.

Naast een kwestie van gelijkheid en rechtvaardigheid, garandeert een gemengde vertegenwoordiging een evenwichtig beslissingsproces dat rekening houdt met de ruime bevolking en alle factoren van belang. De deelname van vrouwen aan beslissingsprocessen verhoogt de legitimiteit van voorstellen en oplossingen die het resultaat zijn van deze processen. De aanwezigheid van vrouwen vergemakkelijkt soms ook contact met een ruimer deel van de bevolking en kan de efficiëntie van eventuele tussenkomsten verhogen.

Nationaal Actieplan

Doelstelling 4 van het [vierde NAP 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid'](#) is gericht op een grotere deelname van vrouwen aan vredesprocessen - ook binnen de betrokken Belgische federale - door te ijveren voor een hogere participatie van vrouwen binnen internationale organisaties, vredesmissies, civiele crisisbeheersingsmissies en verkiezingswaarnemingsmissies en door te streven naar een hogere deelname van vrouwen / vrouwenorganisaties aan vredesonderhandelingen en beslissingen rond wederopbouw. Het wegnemen van structurele barrières en de noodzaak van een inclusieve omgeving vallen ook onder deze vierde doelstelling.

Richtinggevende vragen (actielijnen 24 tot 28)

1. Welke acties rond de participatie van vrouwen worden reeds uitgevoerd in jullie organisatie?
2. Welke bijkomende acties door de Belgische overheid zijn nodig om de betekenisvolle deelname van vrouwen verder te bevorderen?
3. Wat kan vrouwen extra stimuleren om zich kandidaat te stellen voor vredesmissies, civiele crisisbeheersingsmissies, ...?
4. Wat zijn de belangrijkste structurele belemmeringen voor de participatie van vrouwen die door (of binnen) uw organisatie zijn vastgesteld? Welke bijkomende initiatieven zijn nodig voor het wegnemen van structurele barrières voor de participatie van vrouwen?
5. Geeft de jaarlijkse rapportering over de uitvoering van het Belgisch Nationaal Actieplan Vrouwen, Vrede en Veiligheid een goed beeld over de Belgische verwezenlijkingen ter zake?

Voorzitster: Mevr Sylvie Kormoss, FOD Binnenlandse Zaken